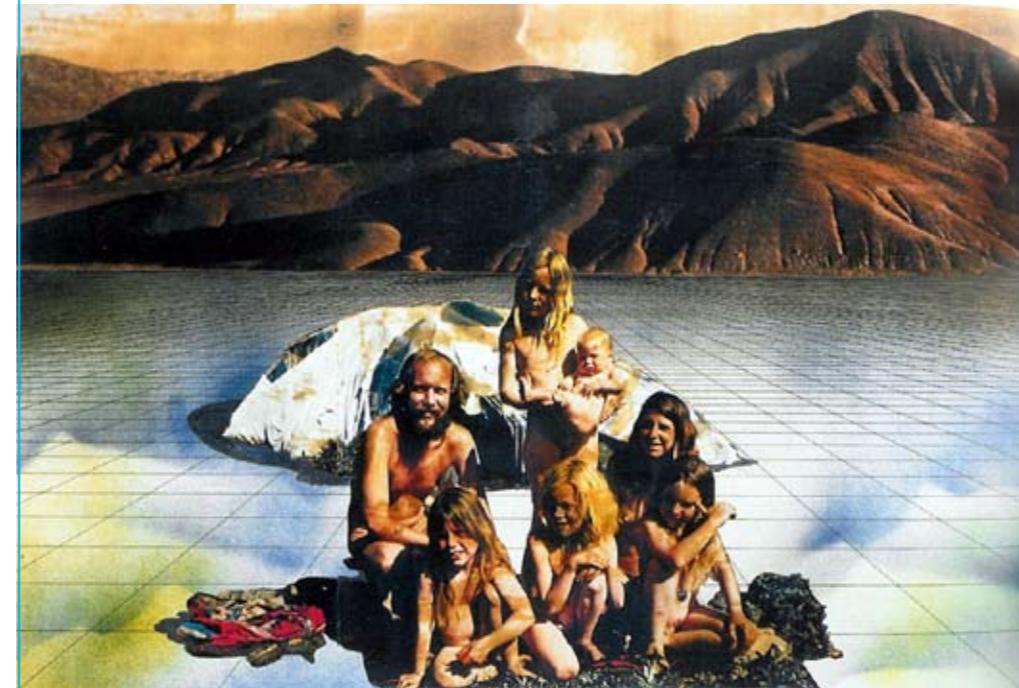

Ministarstvo održivog razvoja i turizma,
„KONKURS ZA KONCEPT I SADRŽAJ CRNOGORSKE POSTAVKE NA
16. MEĐUNARODNOJ IZLOŽBI ARHITEKTURE U VENECIJI

Adresa: IV Proleterske brigade br. 19
81000 Podgorica
Crna Gora

“Zivot nije zasnovan na radu (na moci nasilja i slicnom), vec na neuskladjenim ljudskim odnosima.

To je poslednja sansa da arhitekta postane projektant.”

Ref: Atti Fondamentali
SUPERSTUDIO

Ovaj ikonski zapis datira iz 60-ih godina, kao nacin savremenog poistovecivanja zivota sa okolnim kontekstom, bilo da se govori o prirodnom ili fizickom pojmu.

Od tada, pa do dan danas, ovo atraktivno razmisljanje je zapostavljeno, zbog globalnog toka desavanja stvari, pre svega zbog izgubljenog interesa i automatizma po kome se reprodukuje savremeni svet.

Ogranicenost koja proizlazi iz klijentelizma i potrosackog drustva, pravi parodiju od sistema vrednosti po kom se kreće nasa planeta.

Ovakav zamor i haos u kom se nalazi svet, postojano trosi i konzumira teritoriju (licnu i fizicku), tretirajući je svojim osnovnim resursom. Iz toga proizlazi nedostatak progresivnog vidjenja i opste svesti delovanja, kompromitujuci pritom i troseci sva ta ista razgranicenja. Zemljiste je ograniceno i kao takvo pokreće sve socijalne tenzije.

Slobodni prostor jos uvek nije zamislen i definisan, sta je to sto bi ga označilo u jednoj ovakvoj danasnoj podredjenosti?

Ukoliko se pojavi i u kakvoj formi, opstaje sve manje, jer predstavlja akt kolonizacije, pretezno urbanih konglomerata, cija vrednost vrtoglavovo stvara finansijske krize. Ostatak prostranstva koje nije definisano kao takvo, predstavlja resurs koji se svakodnevno trosi po ivicama gradova koji se siri kao maslo.

3

Foto: Tim Franco
METAMORPOLIS

CRNA SLOBODNA GORA

Crna Gora je deo novog globalnog sela i predstavlja specifikan primer svoje postavljenosti i organizacije. Bogata originalnim i ekstremnim pejzazima, mesovitom prirodom i vegetacijom, prostire se od planinskog podnožja pa sve do primorja. Markantan reljef, koji dinamicno varira na prostranstvu od 13.812 km².

Kao celina je slabo naseljena i demografski podeljena izmedju severa i juga. Ovakva geografska odrednica, postaje privlačna teritorija, kao prostranstvo od slobodnog ali ne i oslobođenog prostora, shvacen kao liberalni sistem ideologije.

Jug predstavlja jedno veliko urbano zariste, koje ubrzano menja lik sa vidnim posledicama po okolnu prirodu i pejzaz, u skladu sa fiktivnim rezimom divljeg kapitalizma.

Mediteranski grad je najbolje opisan u Mediteranskom brevijaru:

O mediteranskim gradovima, za koje znaci tvrde da ne postaju kao drugdje od sela, nego da sami stvaraju sela oko sebe i za se, gotovo sve je receno o polisu i politici, tlocrtu i kaastru, gradnji i stilu, kamenu i kamenorezu, skulpturi i arhitekturi, o hramovima i ceremonijalima, zdanjima i ustanovama, o skalama, portalima, procepljima i palacama, kapitelima i kastelima, trgovima i fontanama na njima, o rivi i korzi na njoj, ulici i životu na ulici.

Mediteranski Brevijar, Predrag Matvejević

U ovoj knjizi je hronološki opisan razvoj sirenog konteksta Mediterana, u kom se potenciraju poteskoce prilagodjavanja na region modernog doba.

Pre vojnog perioda, ova federalna i socijalistička jedinka se razvijala industrijski, u sirokoj razmeri, gde je stvaran tipičan profil po obali, forsirajući jedan kolektivan razvoj u kom se prostor dozivljavao kao javna svojina.

U SFRJ zemljiste je bilo u vlasništvu države, i kao takvo u interesu kolektivnog dobra, ali bez demokratske osnove.

Po okončanju federalizacije, u periodu tranzicije razvija se jedan ad-hok pravac, ne samo u podeli i shvatanju prostora, već i po njegovom koriscenju i spekulaciji.

Iako beton nije karakterističan za Mediteran i njegovu tradiciju, isti pocinje da preovladava u konkretnim formama i oblicima, u kulturološkom i tehnološkom smislu.

Svoj maksimum dozivljava u vreme tranzicije, nekontrolisanom gradnjom i nedostatkom odgovornosti prema prirodi. Prilike novog vremena menjaju njegov znacaj i istovremeno pogled na slobodan, rasterecen prostor.

PATCHWORK VILLAGE

Za vreme tranzicije, drzavno prostranstvo se ponovo vraca u klasично vlasnistvo. Sa njim se gube cista prostranstva, bez dovoljno vremena da se drzava zastiti i prilagodi na novi teritorijalni rezim na dugorocni period. Nadopunjaju se pravni laverinti, predstavljajuci devijaciju istog tog prostora, degradiranog i kolonizovanog. Novonastala instant demokratija gubi moc nad korisnim prostorom i samim tim se davi u sopstvenoj celini.

U kratkom vremenskom intervalu denacionaliziraju se velika prostranstva, koja potpuno nadgrizaju nezni i osetljivi habitat, duz cele obale. Budva je najkarakteristicniji primer. Njenim izoblicenjem, gubi se bilo kakav smisao grada. Investicijska samovolja i agresija, zapostavljaju kontekst u kontinuitetu, bez pauze. Iste te, kao tumor se sire i niz okolna turisticka jedra, koja gube svoju srz postojanja.

Osecaj razmere je najzaprepascujuci u tom prostoru. Gubi se svaka percepcija odnosa sa prirodom, u jednom turistickom manipulativnom procesu. Unistene su topografija i prirodni resursi. Prelepi morski bo rovi, iscupani iz korena, tuzno se suse na samoj tromedji novih kulisa. Bez posebnog identiteta i ambicije, takva segregacija razvoja vise lici na pustinjsku oluju, koja unistava vegetacijska bogatstva i vrednost. Uostalom, tamosnji mozaik novonastalog grada, stremi ka sopstvenoj negaciji koja stvara erodirano zemljiste, klizno tlo i eksplozvni habitat. Isti stvara konflikt u lokalnom naselju. Jedina nada u ovoj tabularazi su betonske strukture, koje mozemo videti po obali, neizgradjene do kraja. Takvih struktura ima mnogo, predstavljaju pejzaznu degradaciju i proizvod losih vremenskih procena, i kao takve ostavljene u zaboravu.

Ti propali betoniteti, koji unistavaju topografsku i geografsku poziciju, predstavljaju jedini tracak nade koji bi iskoristili kao spas prostora. Njihova zapustenost i neatraktivnost, iscrpljene od ekonomskog pritiska radaju povod za konacno oslobođenje prostora.

Budva-nekad

Budva-danas

PERAZICA DO

Perazica Do je prirodni rezervat, u kom se odvija jedan apokaliptičan scenario surealističnih kontrasta i dimenzija. Betonsko i masivno gradilište, na samo nekoliko metara od obale, crpi i kolonizuje citavu plazu, stvarajući konflikt sa prirodnim rezervatom stenovitog kontrasta, burne vegetacije i tirkizne boje mora.

To isto gradilište, vec dugi niz godina napusteno, zajedno sa svojim dizalicama zadaje privid megalomanije. Visespratno cudoviste, mora da se rastereti tezine, koja neosporno unistava sav taj mediteranski kontekst. Samo tako bismo mogli iskoristiti aktuelnu situaciju u nasu korist, gde bi ovaj absurd kolabirao i osnovao novu platformu, neophodnu za buduci spontani razvoj.

Hotel AS/Perazica do
Foto:Googlemap

BETONITET

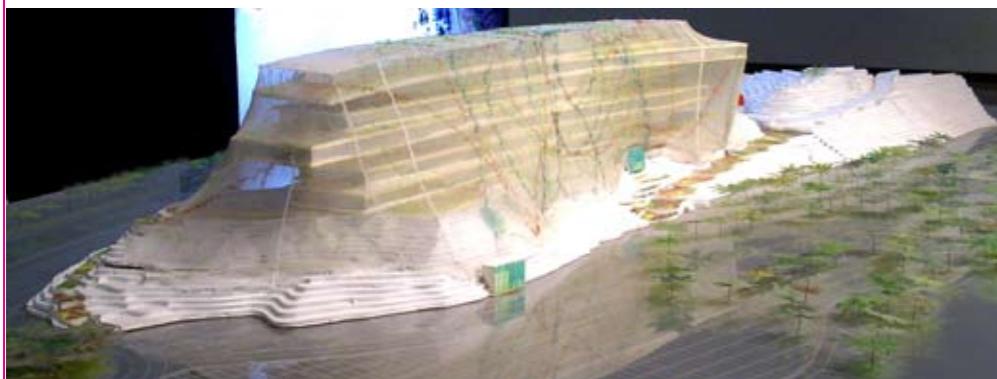
Radi se o jednoj iskrenoj ideji, koja zahteva za cilj rasterecenje fizickog prostora od svakavog tipa ideologije, i kao takva postaje mesto za razmisljanje na jednoj novoizgradjenoj povrsini.

Samim ideoloskim negiranjem, forsiramo novu konfiguraciju prostora, bez mogucnosti kolonizacije i materijalne konzumacije. Trazi se jedna anti-kultura postojanja, gde novonastala struktura postaje baza za spontani razvoj zivota u sklopu prirode.

Objekat bi bio namenjen u socijalne svrhe, kao tip strukture za rehabilitaciju korisnika kojima je potrebna osnovna pomoc.

Tacke intervencije:

- Pokrivanje cele betonske strukture, mrezastim satorskim kriлом, koje bi favorizovalo rast okolne vegetacije (primer: Arh. Dominique Perrault na Kanarskim Ostrvima)
- Podela unutrasnjeg prostora za svakog korisnika posebno, upotrebljavajuci meki i reciklirani materijal
- Personalizacija istog, procesom kreativnosti u kome bi svaki korisnik bio zaduzen i odgovoran za odrzavanje svog dela prostora
- Forsiranje novih otvorenih povrsina za socijalizaciju i razvitak
- Stvaranje jedne samoodrzive stredine i koriscenje okolnih resursa bez komercijalne koristi

Ref: Dominique Perrault
Las Teresitas Seafront-Tenerife

Ref: Dominique Perrault
Las Teresitas Seafront-Tenerife

EKSPOZICIJSKI PROSTOR

Izložbeni prostor crnogorskog paviljona, zamisljen je kao sinusoidna cirkulacija posetilaca, u kom se ujedinjuje iskustvo dve razlike izložbene kompozicije.

Prva kompozicija je predviđena da ulaskom u hodnik, zato okrenutih zidova, po kojima su ispisani pojmovi i celine slobodnog prostora, daje pravac kretanja prema srednjem delu paviljona.

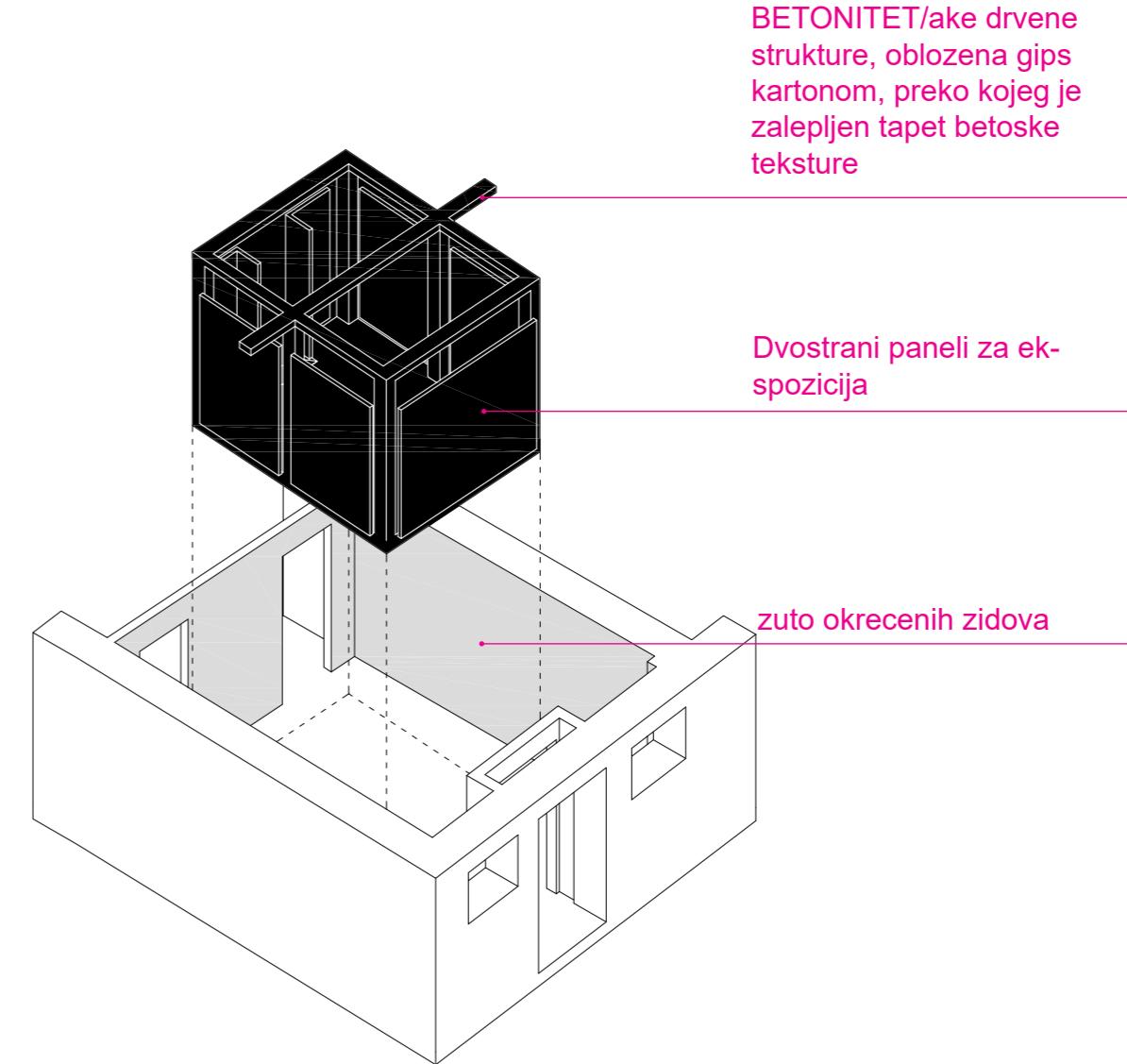
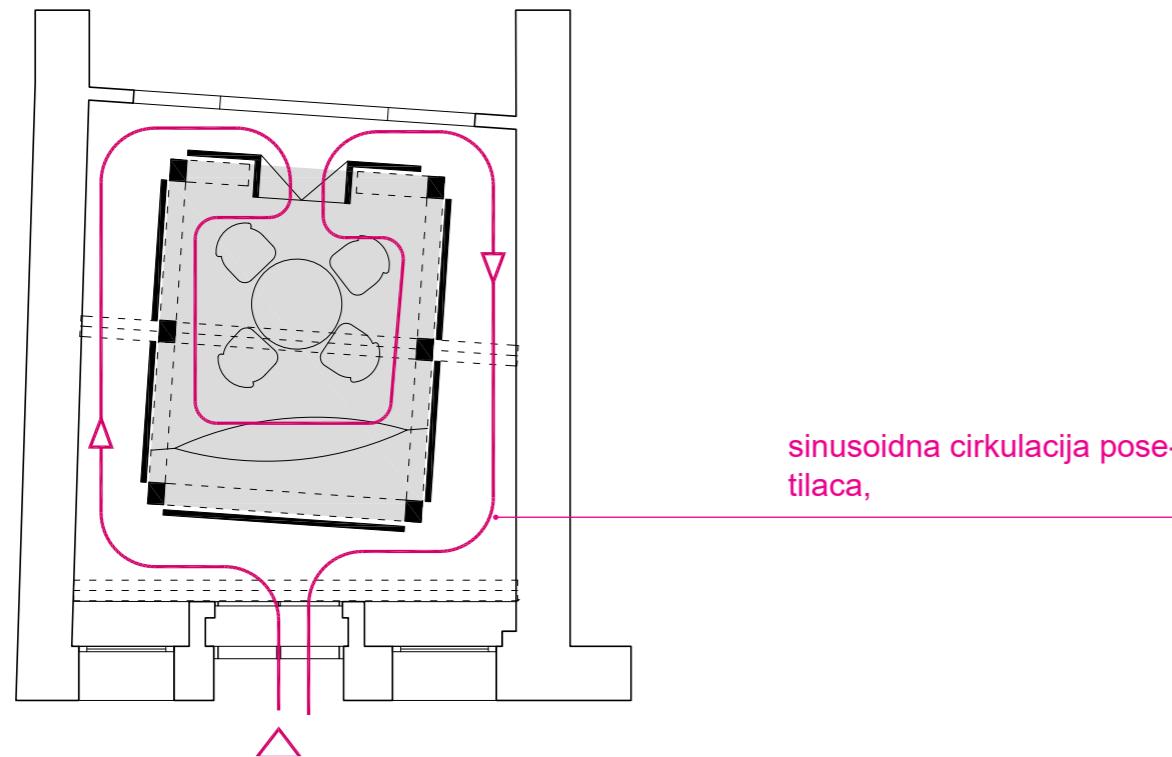
To jedro, predstavlja zamisljenu karabinu naseg napuštenog hotela u Perazica Do.

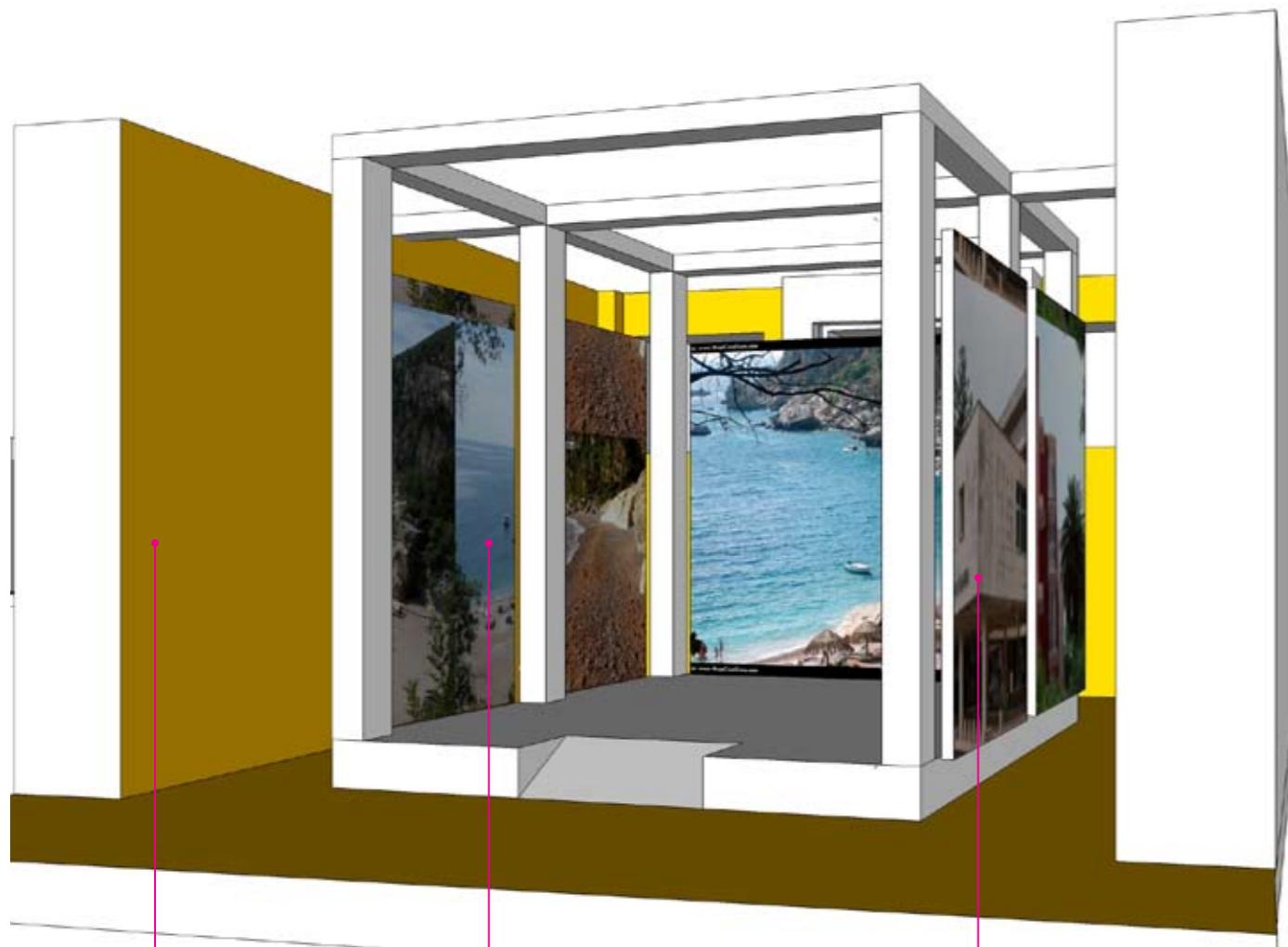
Napravljena od lake drvene strukture, obložena gips kartonom, preko kojeg je zlepšen tapet betoske teksture. Takav dobijen "BETONITET", treba da stvori viziju ambijenta na osnovu dela jedne prostorne stambene jedinice.

Na strukturi su zakaci paneli, na kojima nalazimo platnene reprodukcije fotografije originalne okoline i pogleda sa objekta. Unutarnji prostor, uredjen je od recikliranih materijala. Pod je popločan zelenim keramickim plocicama sa vidljivo zelenom fugom (tipičan materijal koriscen u lokalnim domaćinstvima). Između dva unutarnja stuba, zakacena je viseca ljljaska za lezanje.

U sredini prostora su plastici stol i stolice. Set plastičnih stolica, namen je za druženje a ljljaska za sopstvenu meditaciju.

Sematski prikazi_1

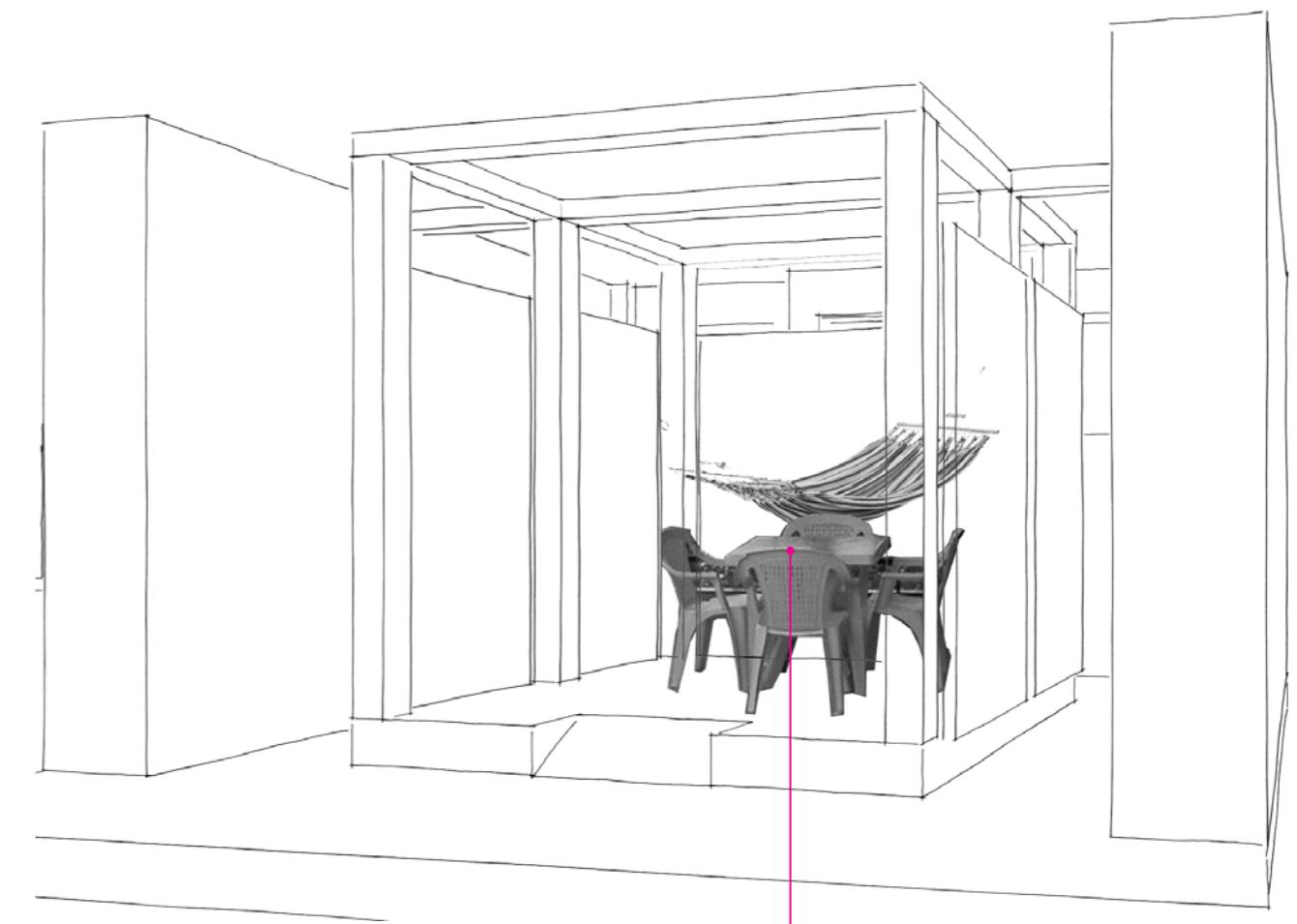

zuti zid po kome je
ispisan koncept
postavke

Unutrasnja
eksmpozicija

Spoljasnja
ekspozicija

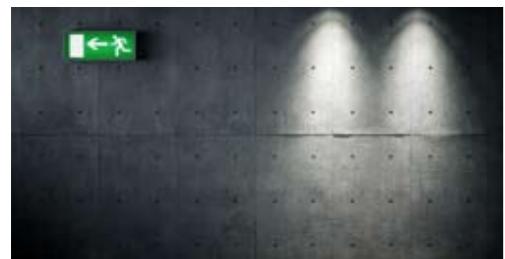
Enterijer ricikliranog
namestaja

Plasticna stolica

Viseòa ljunjaska

Betonski wallpaper

Zelene keramicke plocice sa zelenom fugom

foto: Googlemap

foto: Henry Cartier - Bresson

TROSKOVNIK:

Krecenje zute boje,80 m2 X 5€/m2	400 €
Postavljanje plocice,8m2 X 30€/m2	240 €
OSB paneli ,presek 15 mm / 5 €/m2	1130 €
X 4 paneli 2.60 m2	
X 1 paneli 4.20 m2	
X 2 paneli 2.20 m2	
Stampa na platno 10 €/m2	2260€
Drvena struktura	1500€
6 vertikalnih stuba 10 X 10 cm,H=270cm.	
8 horizontalnih greda 10 X 10 cm,H=300 cm	
Riciklirani mebel	150€
4 plasticne stolice	
1 plasticna masa	
1 viseca ljljaska	
Profesionalni Fotograf za slikanje na lokacija Betoniteta	
(3 dana)Sa patne troskove.....	1000€
Tapeti sa betonska tekstura.....	500€

Totalno:**7180€**